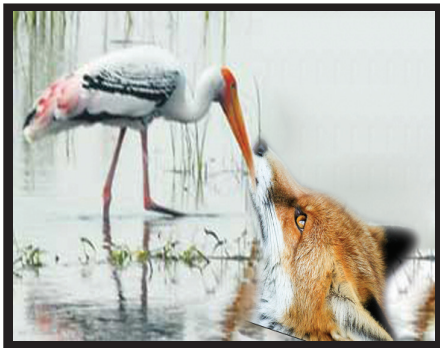

8 වාක්‍ය නිර්මාණය

භාෂාවක මූලික කාර්යය වන්නේ අදහස් හුවමාරු කර ගැනීම යි. සාමාන්‍යයෙන් අදහස් හුවමාරු කර ගන්නේ වාක්‍ය මගිනි. වාක්‍යවල නිරවුල් බව අදහස් පැහැදිලි වීමට විශේෂයෙන් බලපායි. වාක්‍යයක් යනු කුමක් ද? නිරවුල් වාක්‍යයක් ලියන්නේ කෙසේ ද? එහි කොටස් මොනවා ද? කර්තෘකාරක, කර්මකාරක වශයෙන් යෙදෙන්නේ කෙසේ ද? යන කරුණු පිළිබඳ ව මේ පාඩමේ දී අවධාරණය කෙරේ.

8.1 - වාක්‍යය

මාර මුඛය

උගුරේ මස් කටුවක් හිරවුණු වෘකයෙක් එය ඉවත් කොට තමා වේදනාවෙන් මීදවීමට පුළුවන් අයෙකු සොයමින් ඇවිද්දේ ය. එසේ යන විට මානකොකෙකු මුණ ගැසී ගාස්තුවක් පොරොන්දු වී කටුව ඇද දමන ලෙස ඉල්ලී ය. මානකොකා ද වෘකයාගේ උගුර දක්වා හිස, කට තුළට රුවා කටුව ඇද දැමී ය. අනතුරුව පොරොන්දු වූ ගාස්තුව ඉල්ලා සිටියේ ය. වෘකයා සිනාසී දත් විලිසී ය. “ඇඟැද්දියක් නොවී තගේ හිස එළියට ගත්ත එක මදිදැයි” අසා යන්න ගියේ ය.

රීසොප්ගේ උපමා කතා

දුෂ්ටයන්ගෙන් බලාපොරොත්තු විය හැකි ලොකු ම උපකාරය ඔවුන්ගේ අසාධාරණයකට ගොදුරු නොවීම බව උපදේශය කොට ගත් මේ රසවත් කතාව ගොඩ නැගී ඇත්තේ, එකිනෙකට සම්බන්ධ අදහස් ඇති වාක්‍ය තුළිනි. කථනයේ දී හෝ ලේඛනයේ දී යම් අදහසක් ඉදිරිපත් කරන්නේ වාක්‍ය භාවිතයෙන් බව පැහැදිලි වේ.

වාක්‍යය යනු,

පූර්ණ අදහසක් පැවසෙන පරිදි ගැලපුණු පද සමූහය කි.

මේ වාක්‍ය දෙස බලන්න. ඒවායින් පූර්ණ අදහසක් පළ කරන බව ඔබට වැටහේ.

- ♥ ශිෂ්‍යයා පොත පාඩම් කරයි.
- ♥ වෛද්‍යවරු රෝගීන් සුවපත් කරති.
- ♥ අනගාරික ධර්මපාලතුමා බොදු හඬ අවදි කළේ ය.
- ♥ කථානායකතුමා සභා ගැබෙන් පිටතට ගියේ ය.
- ♥ ආනන්ද තෙරණුවෝ ධර්මය සුරක්ෂිත කිරීමට උපකාරී වූහ.

8.2 වාක්‍යයක කොටස්

- ♥ නා හිමියෝ ශිෂ්‍යයන්ට අවවාද දුන්හ.
- ♥ මබාදේව රජු වනගත වූවේ ය.

මෙම වාක්‍යවල “අවවාද දුන්හ” “වනගත වූයේ ය”. යන වාක්‍යාවසාන ක්‍රියා පද ආධ්‍යාත ලෙස හැඳින්වේ. අවවාද දෙයි යනුවෙන් දැක්වූ විට අවවාද දෙන්නේ කවරෙක් ද යන පැනයක්, වනගත වූවේ ය, යනුවෙන් දැක්වූ විට වනගත වන්නේ කවරෙක් ද යන පැනයක් මතු වේ. ඊට පිළිතුරු “නාහිමියෝ” හා “මබාදේවරජු” යන්න ය.

ඒ අනුව වාක්‍යයක අවසාන ක්‍රියාවෙන් කියවෙන පදය උක්තය ලෙස හැඳින්වේ.

උක්තය හා අවසාන ක්‍රියාව වාක්‍යයක ප්‍රධාන කොටස් වේ.

මීට අමතර ව වාක්‍යයක “කර්මය යනුවෙන් කොටසක් ද බොහෝ සෙයින් දැකිය හැකි ය. කර්මය යනු උක්තය විසින් කරනු ලබන අවසාන ක්‍රියාවට යටත් වන පදය යි.

“ළමයා පොත පාඩම් කරයි” යන වාක්‍යයේ ළමයා යනු උක්තය යි. පාඩම් කරයි යනු ක්‍රියාව යි. ළමයාගේ පාඩම් කිරීමට යටත් වන්නේ පොත ය. එමනිසා මෙහි පොත යනු “කර්ම” පදය යි. උක්තය, කර්මය, අවසාන ක්‍රියාව ගැළපුණු වාක්‍ය පහත දැක්වේ.

උක්තය	කර්මය	අවසාන ක්‍රියාව
මිනිසා	ගස	කපයි.
සිංහයෝ	මුවන්	මරති.
නුඹ	ගමට	යති.
නුඹලා	පොත්	කියවනු.
මම	නැටුම	නටමි.

8.3 වාක්‍යයක් නිරවුල් ව ලිවීම

වාක්‍යයක් නිරවුල් ව ලිවීමේ දී උක්තය හා අවසාන ක්‍රියාව (ආධ්‍යාතය) පුරුෂ වශයෙන් වචන වශයෙන් සමාන විය යුතු ය.

උදාහරණ :

	ඒක වචන	බහු වචන
පුරුෂ පුරුෂ	ලේඛකයා පොත ලියයි	ලේඛකයෝ පොත් ලියති
මධ්‍යම පුරුෂ	නුඹ පොත ලියති	නුඹලා පොත් ලියනු
උත්කම පුරුෂ	මම පොත ලියමි	අපි පොත් ලියමු

උක්තය හා අවසාන ක්‍රියාව කාල හා ලිංග වශයෙන් බොහෝ තැන්වල සමාන ව ද සමහර තැන්වල අසමාන ව ද යෙදේ.

වර්තමාන කාලය

	ඒක වචන	බහු වචන
පු. පු. පුරුෂ ලිංග ස්ත්‍රී ලිංග	ශිෂ්‍යයා පොත කියවයි ශිෂ්‍යාව පොත කියවයි	ශිෂ්‍යයෝ පොත් කියවති. ශිෂ්‍යාවෝ පොත් කියවති.
ම. පු. පුරුෂ ලිංග ස්ත්‍රී ලිංග	නුඹ පොත කියවහි නුඹ පොත කියවහි	නුඹලා පොත් කියවහු. නුඹලා පොත් කියවහු.
උ. පු. පුරුෂ ලිංග ස්ත්‍රී ලිංග	මම පොත කියවමි මම පොත කියවමි	අපි පොත් කියවමු. අපි පොත් කියවමු.

අතීත කාලය

	ඒක වචන	බහු වචන
පු. පු. - පුරුෂ ලිංග ස්ත්‍රී ලිංග	ශිෂ්‍යයා පොත කියවූවේය ශිෂ්‍යාව පොත කියවූවා ය	ශිෂ්‍යයෝ පොත් කියවූවෝ ය. ශිෂ්‍යාවෝ පොත් කියවූවෝ ය.
ම. පු. - පුරුෂ ලිංග ස්ත්‍රී ලිංග	නුඹ පොත කියවීහි නුඹ පොත කියවීහි	නුඹලා පොත් කියවීහු. නුඹලා පොත් කියවීහු.
උ. පු. - පුරුෂ ලිංග ස්ත්‍රී ලිංග	මම පොත කියවීමි මම පොත කියවීමි	අපි පොත් කියවීමු. අපි පොත් කියවීමු.

අනාගත කාලය

	ඒක වචන	බහු වචන
පු. පු. - පුරුෂ ලිංග ස්ත්‍රී ලිංග	ශිෂ්‍යයා පොත කියවන්නේ ය ශිෂ්‍යාව පොත කියවන්නී ය	ශිෂ්‍යයෝ පොත් කියවන්නෝ ය. ශිෂ්‍යාවෝ පොත් කියවන්නෝ ය.
ම. පු. - පුරුෂ ලිංග ස්ත්‍රී ලිංග	නුඹ පොත කියවන්නෙහි නුඹ පොත කියවන්නෙහි	නුඹලා පොත් කියවන්නහු. නුඹලා පොත් කියවන්නහු.
උ. පු. - පුරුෂ ලිංග ස්ත්‍රී ලිංග	මම පොත කියවන්නෙමි මම පොත කියවන්නෙමි	අපි පොත් කියවන්නෙමු. අපි පොත් කියවන්නෙමු.

විශේෂ රීතියක්

අප්‍රාණවාවී නාම පදයක් ඒක වචන හෝ බහු වචන උක්තයක් ලෙස යෙදුණ වාක්‍යවල අවසාන ක්‍රියාව ඒක වචනයෙන් ම තැබීම විශේෂ යි.
උදා:-

ඒක වචන

- අත්ත සෙලවෙයි
- මල පිපෙයි
- ගස වැටෙයි
- තරුව බැබළුණේ ය

බහු වචන

- අතු සෙලවෙයි
- මල් පිපෙයි
- ගස් වැටෙයි
- තරු බැබළුණේ ය

ක්‍රියාකාරකම 8.1

සුදුසු ක්‍රියා පදය තෝරා පහත සඳහන් වාක්‍යවල හිස්තැන් පුරවන්න.

නටති, නැටුවෙමු, වෙසෙති, කළා ය, පිරිනැමී ය, කළහ, කළා ය, වැඩිය හ, බොයි, පත් වූවා ය, වූවෝ ය, පත් වූයේ ය

1. සමනලයා මල් පැණි
2. ගෙවිලිය ඇඹුල පිලියෙල
3. නැට්ටුවෝ නැටුම්
4. උපාසිකාවෝ සිල් සමාදන්
5. පොළෝ තලයෙහි බොහෝ ජීවීහු
6. විශාබාව ආරාමයක් කොට පුජා
7. දෙවරම් වෙහෙරේ විසූ බොහෝ හික්කුහු දනට
8. දෙව්වරු බුදුවීම සඳහා බෝසතුන්ට ඇරයුම්
9. වෙසතුරු නිරිඳා බුදුබව පතා මහදන්.....
10. දික්තලා නිසා කාලගෝලයා ශෝකයට.....

8.4 සරල හා සංකීර්ණ වාක්‍ය

1. මම බුදුන් වඳීමි.
2. අපි පන්සල් ගියෙමු.
3. රියදුරා රථය පදවයි.

ඉහතින් දක්වෙන්නේ උක්තය කර්මය ආබ්‍යාතය සහිත සරල වාක්‍ය තුනකි.
 ළමයා නිදයි. ගඟ ගලයි.
 දූරිය හඬයි. සඳ පායයි.

යන වාක්‍ය කර්මය රහිත සරල වාක්‍යයන් අතරට ගැනේ. උක්ත විශේෂණ, කර්ම විශේෂණ, ක්‍රියා විශේෂණවලින් ද යුක්ත අප්‍රධාන වාක්‍ය එකක් හෝ වැඩි ගණනක් ඇතුළත් ප්‍රධාන වාක්‍ය වේ නම් එවැනි වාක්‍ය සංකීර්ණ වාක්‍ය ලෙස හැඳින්වේ.

- ♥ ශ්‍රී ලාංකික ක්‍රීඩකයන් වේගයෙන් ලකුණු රැස් කරද්දී, ක්‍රීඩා ලෝලීහු ඔල්වරසන් දුන්න.
- ♥ පදිකයන්ගේ කැගැසීමෙන් අවදි වූ ආරක්‍ෂකයන් ඒ මේ අත දුවන විට, සොරු සැඟවී ගියහ.
- ♥ ශ්‍රී ලාංකිකයන් ආහාර ගැටලුවට සාර්ථක ලෙස මුහුණ දෙති'යි විෂය භාර ඇමතිතුමා සිය දේශනයේ දී ප්‍රකාශ කළේ ය.

ක්‍රියාකාරකම 8.2

උක්තය, කර්මය, ආබ්‍යාතය සහිත සංකීර්ණ වාක්‍ය පහක් නිර්මාණය කරන්න.

8.5 කර්තෘ කාරක වාක්‍ය

දඹුලු විහාරයට යන මග දෙපස එල්ලා තිබෙනු දැකිය හැකි මේ දැන්වීම් පුවරුවේ සඳහන් වන්නේ උක්තය, කර්මය, අවසාන ක්‍රියාව සහිත වාක්‍යයකි. මෙහි “සපා කති” යන ක්‍රියාව කරන්නේ “රිලව්” ය, “රිලව්” යනු මෙම වාක්‍යයේ කර්තෘ ය. සපා කති යන ක්‍රියාවෙන් කියවෙනුයේ (උක්ත වන්නේ) “රිලව්” වන නිසා මෙහි උක්තය වී ඇත්තේ කර්තෘ ය. ඒ අනුව කර්තෘ උක්ත වන වාක්‍ය කර්තෘකාරක වාක්‍ය යි.

උදා:-

- ♥ නිවේදකයා සභාව අමතයි.
- ♥ ගොපල්ලෝ ගවයන් බඳිති.
- ♥ ඔබ මුදල් එකතු කළෙහි.
- ♥ නුඹලා ව්‍යාපෘතිය නිම කරනු.
- ♥ මම සෑ මළුවට ගියෙමි.
- ♥ අපි සුඡාවට සහභාගි වෙමු.
- ♥ විජය තම්මැන්නාවට ගොඩ බැස්සේ ය.
- ♥ ඔවුහු සටන දිනූ හ.

8.6 කර්ම කාරක වාක්‍ය

මෙවැනි දැන්වීම් මග තොටේ දී නිතර ම දක්නට ඇත. ඒ හැම පුවරුවක ම ඇත්තේ වාක්‍යයකි. පූර්ණ අදහසක් ප්‍රකට කරන වාක්‍යයකි. එහෙත් එම වාක්‍යවල ක්‍රියාව කරන්නෙක් හෙවත් කර්තෘ කෙනෙක් දක්වා නැත. ඒ කර්තෘ ප්‍රධාන නොවන නිසා ය. ප්‍රධාන වී ඇත්තේ ක්‍රියාවට යටත් වන කර්මය යි.

මෙහි 'කුෂන් වැඩ කරනු ලැබේ' යන වාක්‍යයේ කිරීමට මූලික වන්නේ කුෂන් වැඩ ය. කුෂන් වැඩ කරන කෙනෙකු සිටිය හැකි ය. එහෙත් ඔහු වැදගත් වන්නේ නැත. ඒ ආකාරයට කර්මය ප්‍රධාන වන, කර්මය උක්ත වන වාක්‍යය කර්ම කාරක වාක්‍යය යි.

කර්තෘ කාරක වාක්‍යයක් කර්ම කාරක වාක්‍යයක් බවට හැරවීමේ දී සිදු වන වෙනස්කම්

කර්තෘ කාරක වාක්‍ය කිහිපයක් කර්ම කාරක බවට පත් කරන අයුරු පහත දැක්වේ.

කර්තෘ කාරක වාක්‍ය	කර්ම කාරක වාක්‍ය
1. හික්ෂුව දයකයා දැනුම්වත් කරයි.	හික්ෂුව විසින් දයකයා දැනුම්වත් කෙරේ/කරනු ලැබේ.
2. ස්වාමීහු සේවකයන් සනසති.	ස්වාමීන් විසින් සේවකයෝ සනසනු ලැබෙති/සැනසෙති.
3. ඇය මා රිදවයි.	ඇ විසින් මම රිදවෙමි/රිදවනු ලැබෙමි.
4. මම ඔහු ඇමතුවෙමි.	මා විසින් ඔහු අමතන ලදි.
5. ලේඛකයෝ අප පුබුදුවති.	ලේඛකයන් විසින් අප පුබුදුවනු ලැබෙමු/පිබිද වෙමු.

ක්‍රියාකාරකම 8.3

(i) මෙම කර්තෘ කාරක වාක්‍ය කර්ම කාරකයට හරවන්න.

1. ධර්මය දන්නා මරුවා පරදයි.
2. දරුවා මව සැනසුවේ ය.
3. අකාරුණිකයෝ සතුන් පෙළඹි.
4. මම ගුරුන් පුදමි.
5. සතුරෝ අප වනසති.

(ii) පහත වාක්‍යවල හිස්තැන් පුරවන්න

1. අජාසත්ත රජතුමා බුදුන්
2. මුවෝ මරනු ලැබෙති.
3. බුදුන් විසින් මාතෘ දිව්‍ය පුත්‍රයා
4. මඳි දේවිය ජාලිය ක්‍රිෂ්ණජනා
5. පුණ්ණ තෙරුන් විසින් සුනාපරන්ත වැසියෝ
6. පුතුන් රකියි .
7. ශිෂ්‍යයන් විසින් ගුරුවරු
8. අධ්‍යක්ෂවරයා විසින් අමතනු ලැබූ හ.
9. ඔහුට මෙහි කිරමි.
10. අහසේ තරු